

Briuselis, 2018 05 23
COM(2018) 335 final

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
CENTRINIAM BANKUI, EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI,
REGIONŲ KOMITETUI IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI**

dėl lankstumo taikymo pagal Stabilumo ir augimo paką peržiūros

{SWD(2018) 270 final}

KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS CENTRINIAM BANKUI, EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI, REGIONŲ KOMITETUI IR EUROPOS INVESTICIJŲ BANKUI

dėl lankstumo taikymo pagal Stabilumo ir augimo paką peržiūros

2015 m. sausio 13 d. Komisija paskelbė komunikatą „Geriausias pasinaudojimas lankstumu, kurį suteikia galiojančios Stabilumo ir augimo pakto taisyklės“¹. Ji pateikė naujų gairių, kaip taikyti galiojančias Stabilumo ir augimo pakto (toliau – Paktas) taisykles, kad būtų sustiprintas naujosios Komisijos trijų kryptių ekonomikos strategijos pagrindinių prioritetų, t. y. investicijų, struktūrinių reformų ir fiskalinės atsakomybės, ryšys skatinant darbo vietų kūrimą ir ekonomikos augimą ir būtų geriau atsižvelgta į ekonominės padėties pokyčius. Nauji Komisijos paaiškinimai buvo išsamiai aptarti diskusijose su valstybėmis narėmis, po kurių paskelbta su Ekonomikos ir finansų komitetu sutarta bendra pozicija, kurią 2016 m. vasario 12 d. patvirtino ECOFIN taryba.

Pagal bendrai sutartą poziciją dėl lankstumo 2.2 ir 5 skirsnius reikalaujama, kad iki 2018 m. birželio mėn. pabaigos Komisija peržiūrėtų naujų paaiškinimų veiksmingumą. Visų pirma reikėtų peržiūrėti du pagrindinius elementus, t. y. fiskalinių pastangų moduliavimo per ekonominį ciklą veiksmingumą ir su struktūrinėmis reformomis ir investicijomis susijusio lankstumo taikymą. Techniniame priede pateikiami skaičiavimai ir būtina informacija, kuria grindžiamos šios peržiūros išvados.

1. Pagrindinių lankstumo taikymo pagal Stabilumo ir augimo paką elementų priminimas

2015 m. sausio mėn. komunikatas buvo priimtas tuo metu, kai Europa pradėjo atsigauti po 2008 m. prasidėjusio ekonomikos nuosmukio, tačiau vis dar buvo silpna ir pažeidžiama, ir tarp šalių buvo didelių skirtumų. Visų pirma nedarbo lygis išliko aukštas, privačiojo ir viešojo sektorių investicijos buvo nedidelės ir daugelis valstybių narių po krizės turėjo didelių skolų. Infliacija išliko nedidelė ir gerokai mažesnė už Europos Centrinio Banko tikslą.

Atsižvelgiant į šias aplinkybes, Komisijos komunikate ir bendrai sutartoje pozicijoje pateikta praktinių gairių, kaip atsakingai, diferencijuotai ir augimą skatinančiu būdu taikyti dabartinės taisyklės.

Paaškinimai susiję tik su Pakto prevencine dalimi, kuria siekiama užtikrinti patikimą biudžeto būklę visose valstybėse narėse vidutinės trukmės laikotarpiu. Komisija palaikė ir dar kartą patvirtino šį pagrindinį fiskalinės atsakomybės principą. Tačiau, Komisijai leidus, valstybėms narėms rekomenduojamas biudžeto koregavimo reikalavimas gali skirtis, atsižvelgiant į i) ekonominės aplinkos pokyčius ir ii) poreikį skatinti struktūrines reformas ir viešąsias investicijas.

Biudžeto koregavimas per ekonominį ciklą moduluojamas taikant vadinamąją reikalavimų matricą (toliau – tiesiog matrica). Tai reiškia, kad ekonomikos pakilimo laikotarpiais ir (arba) esant aukštam valstybės skolos lygiui, reikalaujama, kad valstybės narės dėtų daugiau fiskalinių pastangų, o ekonominio nuosmukio laikotarpiais ir (arba) esant žemam valstybės skolos lygiui, valstybių narių reikalaujama dėti mažiau fiskalinių pastangų (žr. langelį).

Siekiant remti struktūrines reformas ir investicijas, nustatytas laikinas ir ribotas reikalaujamo fiskalinio koregavimo sušvelninimas. Pakte numatyta galimybė valstybėms narėms nukrypti nuo patikimos biudžeto būklės (arba konvergencijos plano jai pasiekti), siekiant atsižvelgti į

¹ COM(2015) 12 *final*.

trumpalaikes išlaidas, susijusias su struktūrinių reformų, kurios atsipirks ilguoju laikotarpiu, įgyvendinimu². Tai atitinka vadinamąją struktūrinės reformos išlygą. Fiskaline valstybės narės trajektorija taip pat galėtų būti atsižvelgta į dideles viešąsias investicijas, kurios vykdomos nacionaliniu mastu, bet kurias bendrai finansuoja Sąjunga. Tai atitinka vadinamąją investicijų išlygą. Siekiant užtikrinti lankstumo ir poreikio išsaugoti fiskalinį apdairumą pusiausvyrą, abiem išlygoms taikomos apsaugos priemonės. Langelyje pateikta reikalinga papildoma informacija apie dvių išlygų veikimą.

Langelis. Pagrindiniai 2015 m. sausio mėn. komunikato elementai

2015 m. sausio 13 d. komunikatą sudaro du pagrindiniai komponentai. Jame pateikiama informacijos, kaip pasinaudoti lankstumo galimybe pagal prevencinę Stabilumo ir augimo pakto funkciją, siekiant i) atsižvelgti į ciklinius ekonomikos svyravimus ir ii) suteikti galimybių įgyvendinti struktūrines reformas ir investicijas.

Reikalaujamo biudžeto koregavimo ciklinis moduliavimas

Reikalaujamo metinio fiskalinio koregavimo dydį nurodo vadinamoji reikalavimų matrica. Matricoje pateikiama išsami informacija apie reikalaujamą metinį koregavimą, atsižvelgiant į ekonominį ciklą, skolos lygį ir kiekvienos valstybės narės tvarumo poreikius bei kryptį, kuria juda ekonomika.

Ekonominį ciklą daugiausia atspindi gamybos apimties atotrūkis, t. y. faktinio ir numatomo potencialaus gamybos apimties atotrūkio skirtumas. Kuo didesnis teigiamas (neigiamas) gamybos apimties atotrūkis, tuo didesnių (mažesnių) koregavimo pastangų reikia. Esant nepalankiai bendrai fiskalinei būklei, reikalingas spartesnis fiskalinis koregavimas, ypač jei kyla rizika fiskaliniam tvarumui arba skolos ir BVP santykis yra didesnis už Sutartyje nustatytą 60 % BVP pamatinę vertę.

Lankstumas, siekiant skatinti struktūrines reformas ir investicijas

Pagal Pakto prevencinę dalį numatytas būtinas taisyklių lankstumas, nepažeidžiant fiskalinės atsakomybės. Struktūrinių reformų ir investicijų atveju lankstumas suteikiamas kaip fiskalinė leidžiama riba (techniniu požiūriu – laikinas nukrypimas nuo vidutinio laikotarpio tikslo arba plano, kuriuo jo siekiama), atitinkanti jų trumpalaikį poveikį biudžetui.

Tiek struktūrinės reformos, tiek investicijos ilgainiui turėtų turėti teigiamą poveikį biudžetui ir padidinti potencialų augimą. Struktūrinės reformos privalo būti esminės ir iki galo įgyvendintos. Investicijos turi būti daugiausia bendrai finansuojamos iš Sąjungos biudžeto, tačiau atsižvelgiama tik į nacionaliniu mastu finansuojamą dalį.

Siekiant išsaugoti fiskalinį apdairumą, abiem išlygoms dėl struktūrinių reformų ir investicijų yra taikomos apsaugos priemonės. Pavyzdžiui, per koregavimo siekiant patikimos biudžeto būklės laikotarpį išlygos gali būti taikomos tik vieną kartą. Taikant išlygas neturėtų būti pažeista 3 % BVP deficito riba ir turėtų būti išsaugota su ta riba susijusi patikimumo riba. Kreiptis dėl investicijų išlygos gali tik tos valstybės narės, kuriose yra nepalankios ekonominės sąlygos. Be to, bendros viešosios investicijos neturėtų sumažėti.

2. Pagrindinės peržiūros išvados

Atsižvelgiant į Komisijai suteiktus įgaliojimus, atlikus peržiūrą, atsakyta į du pagrindinius klausimus. Pirmas klausimas: ar matrica, patikslinanti metinį fiskalinį koregavimą, buvo veiksminga moduliuojant reikalaujamą fiskalinį koregavimą per ekonominį ciklą. Antras klausimas: ar suteikiant daugiau lankstumo veiksmingai sudaromos sąlygos vykdyti daugiau struktūrinių reformų ir investicijų. Pagrindines peržiūros išvadas (visa analizė pateikta priede) galima apibendrinti, kaip nurodyta toliau.

² Reglamento (EB) Nr. 1466/97 5 straipsnio 1 dalis ir 9 straipsnio 1 dalis.

Reikalaujamo biudžeto koregavimo ciklinis moduliavimas buvo veiksmingas. Nuo 2015 m. matrica yra grindžiama biudžeto koregavimo reikalavimais, nustatomi ir kiekybiškai vertinami konkrečioms šalims skirtose rekomendacijose, kurias pasiūlo Komisija per Europos semestrą. Matricos struktūra užtikrina realų reikalaujamų fiskalinių pastangų moduliavimą pagal ekonominį ciklą ir valstybių narių valdžios sektoriaus skolos lygį. Tas moduliavimas nesumažina reikalaujamo fiskalinio koregavimo įprasto tempo. Todėl jis padeda siekti patikimos biudžeto būklės per vidutinį laikotarpį ir skatina mažinti skolą patenkinamu tempu.

Nuo 2015 m. keturios valstybės narės paprašė leisti pasinaudoti struktūrinių reformų ir (arba) investicijų išlygomis: Italija, Latvija, Lietuva ir Suomija – dėl struktūrinių reformų; Italija ir Suomija – dėl investicijų. Beveik pusė valstybių narių būtų galėjusios prašyti leisti pasinaudoti struktūrinės reformos išlyga, bet dauguma to neprašė. Galimybę pasinaudoti investicijų išlyga labai apribojo sąlyga, kad valstybė narė šia išlyga gali pasinaudoti, tik jeigu patiria ekonominį nuosmukį. Kai kurių valstybių narių galimybes taip pat suvaržė poreikis trejus metus išlaikyti pakankamą atsargą, kad nebūtų viršyta 3 % deficito viršutinė riba.

Teigiamas reformų ir investicijų poveikis fiskaliniam tvarumui atsiskleidžia per ilgesnį laikotarpį nei tą, kuriam taikoma ši peržiūra. Taip pat reikėtų pažymėti, kad poveikį viešųjų investicijų apimtims sudėtinga tiksliai įvertinti.

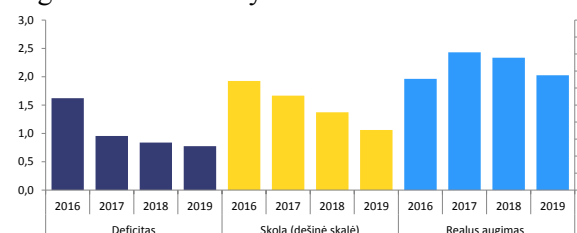
3. Išvada. Naujas požiūris pasiteisino ir davė rezultatų

Apskritai peržiūra rodo, kad pagrindiniai Komisijos komunikato ir bendrai sutartos pozicijos dėl lankstumo tikslai iš esmės buvo pasiekti. Jie užtikrina nuspėjamą ir skaidrią sistemą, kuria remdamasi Komisija galėjo subalansuoti ir atsižvelgdama į konkrečias šalis taikyti esamas Pakto taisykles. Pirmojoje metinėje ataskaitoje³, kurią pateikė Europos fiskalinė valdyba, taip pat atkreiptas dėmesys į subalansuotą Pakto įgyvendinimą.

Remiantis Pakte numatytu lankstumu, buvo galima pasiekti gerą pusiausvyrą tarp tikslo užtikrinti apdairią fiskalinę politiką ir stabilizuoti ekonomiką. Europos Komisijos 2018 m. pavasario prognozė rodo, kad valdžios sektoriaus skola ir deficitai mažėjo, o ekonominė veikla nuo 2016 m. atsigavo (1 ir 2 pav.).

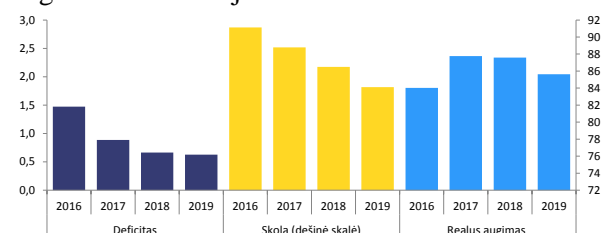
Atėityje, remiantis cikliniu moduliavimu, valstybės narės raginamos didinti savo fiskalines pastangas ekonomikos pakilimo laikotarpiais, kad užtikrintų atsparesnę ekonomiką. Penktus metus Europoje tęsiantis ekonominei plėtrai, atėjo laikas formuoti fiskalinius rezervus, kad automatinės stabilizavimo priemonės galėtų visapusiškai atlikti savo funkciją per kitą nuosmukio laikotarpį ir sušvelnintų poveikį užimtumo ir socialinėje srityse. Reikia veikti skubiai, kadangi daugelio valstybių narių fiskalinės būklės pagerėjimą pastaruoju metu daugiausia lėmė teigiamas verslo ciklas ir kadangi keliose valstybėse narėse valstybės skolos lygis vis dar artimas beprecedenčiam lygiui.

1 paveikslas. Viešųjų finansų pokyčiai ir realus augimas 28 ES valstybėse narėse

Šaltinis – Europos Komisijos 2018 m. pavasario prognozė.

2 paveikslas. Viešųjų finansų pokyčiai ir realus augimas euro zonoje.

Šaltinis – Europos Komisijos 2018 m. pavasario prognozė

³ 2017 m. lapkričio 15 d. Europos fiskalinės valdybos 2017 m. metinė ataskaita.

